

Драгана Васиљевић¹

Изворни научни чланак

НЕХАТНО САИЗВРШИЛАШТВО У САВРЕМЕНОМ КРИВИЧНОМ ПРАВУ

doi: 10.7251/GOD1739069V

***Апстракт:** Класична концепција разматрања саизвршилаштва полази од чињенице да су у питању дјелатности које у својој основи имају заједничку одлуку и план о извршењу кривичног дјела, што опет имплицира умишљајно дјеловање на страни (са)извршилаца. Међутим, не треба занемарити чињеницу да нису усамљена нити мишљења, а нити ни савремена законска рјешења према којима је могуће нехатно (са) извршилачко учешће. Посљедње уосталом потврђује редовна одговорност саизвршиоца у оквиру свога умишљаја или нехата. Нехатна констелација саизвршилаштва је постављена на нешто другачијим основама, нужно уважавајући особености присутног елемента кривице. Наиме, да би се признало нехатно саизвршилаштво, саизвршиоце треба да обавезује објективно једнака дужна пажња, затим они треба да заједнички поступају супротно њиховој дужној пажњи, и на крају, постављени захтјеви за дужном пажњом треба подједнако да се односе на сва лица која учествују у (са)извршењу кривичног дјела. Аутор у раду пажњу посвећује фундаменталним догматским основама конструкције нехатног саизвршилаштва и уједно анализира теоријске аргументе pro et contra ове конструкције.*

Кључне ријечи: саизвршилаштво, нехат, кривично дјело.

---

¹ Магистар правних наука, асистент на Високој школи унутрашњих послова у Бањој Луци, докторант на Правном факултету Универзитета у Новом Саду.
E-mail: dragana.milijevic@education.muprs.org

ОПШТЕ НАПОМЕНЕ О САИЗВРШИЛАШТВУ

У одређењу кривице у случајевима учешћа више лица у остварењу кривичног дјела савремено кривично право и савремена кривична законодавства одређују се за рјешење према коме су код саучесништва у ужем смислу (подстрекавање и помагање) кажњиве само умишљајне дјелатности. Ствари стоје нешто другачије када је у питању саизвршилаштво; они одговарају у границама свог умишљаја или нехата. Наведено потврђује и чињеница да саизвршилаштво (*њем. Mittäterschaft. енг. Co-perpetrating*), у свом најопштијем одређењу, обједињавајући доступна нормативна и теоријска схватања, постоји када два или више лица уз свијест о заједничком дјеловању предузимају (умишљајно или нехатно) радњу извршења кривичног дјела или на други (битан) начин умишљајно остварују кривично дјело.

Треба истаћи да иако кривична дјела почињена из нехата у савременом кривичном праву представљају значајну констелацију деликата, саизвршилаштво из нехата још није у потпуности признато од стране аутора и судова². Оно је како у судској пракси, тако и у доктрини (било) недовољно тематизирано, иако је још 1930. године Франц Екснер (*Franz Exner*) писао да се не може увидјети зашто фигура саизвршилаштва из нехата не би била призната. Тек крајем прошлог вијека појављују се теоријски покушаји обраде након што је Ото (*Otto*) понудио пионирски рад.

Иако данас расправа о могућности постојања нехатног саизвршилаштва не заостаје ништа мање за другом проблематиком општег дијела савременог кривичног права, не може се одрећи исправност чињенице да на први поглед њене реперкусије на учиниоца кривичног дјела и нису велике; ријеч је или о саизвршилаштву или о паралелном извршилаштву, дакле у питању је један облик извршилаштва. Ипак, с обзиром на то да су саставнице саизвршилаштва и паралелног извршилаштва различите нехатно саизвршилаштво је неопходно прецизно одредити.

ЗАКОНСКО ОДРЕЂЕЊЕ САИЗВРШИЛАШТВА У САВРЕМЕНОМ КРИВИЧНОМ ПРАВУ И ОБЛИК КРИВИЦЕ

Када говоримо о одређењима саизвршилаштва у савременим кривичним законодавствима у односу на облик кривице, диференцирају се три констелације.

Прије свега, треба нагласити да већина правних аката у дефинисању

2 Вид. Bettina Weißer. „Gibt es eine fahrlässige Mittäterschaft?“, *Juristen Zeitung*, No. 5 (1998), 230.

овог института експлицитно не одређује облик кривице. Као илустративни примјери могу нам послужити руско, португалско и грчко кривично законодавство. Тако је у Кривичном законнику Русије, саизвршилаштво (чл. 33 ст. 1) одређено као „учествовање у извршењу кривичног дјела заједно са другом особом“³. У одредбама португалског Кривичног закона кривично дјело врши онај ко „непосредно или посредством другог предузме радњу извршења кривичног дјела, или ко директно учествује у његовом извршењу, или у договору са другом особом или особама, или ко одреди другу особу да изврши кривично дјело, усљед чега је дјело покушано или извршено“⁴. Слично овоме, грчки кривични законодавац на почетку (чл. 45) одређује саизвршиоце на сљедећи начин: „уколико двије или више особа заједнички изврше кривично дјело, свако од њих ће се казнити као извршилац“⁵.

За разлику од наведеног, доста рјеђа су законодавства која инсистирају на умишљају (намјери) као елементу који конституише саизвршилаштво. Тако, Кривични закон Турске предвиђа да, уколико је кривично дјело извршено са намјером, постоји (са)извршилачко учешће (чл. 40 ст. 1.)⁶, док слично рјешење заступа и етиопски Кривични закон који извршилаштво у чл. 32. ст. 1 одређује између осталог и као „без предузимања радње извршења са намјером и у потпуности учествовање у извршењу кривичног дјела“⁷.

И на крају, постоји констелација савремених кривичних законодавстава код којих је у самом његовом дефинисању експлицитно предвиђена могућност нехатног саизвршилаштва. Са простора бивше Југославије за овакво рјешење су се определијелили Кривични законик Србије и Кривични законик Црне Горе⁸. Према одредбама КЗ Србије (чл. 33) саизвршилаштво постоји у случајевима ако „више лица учествовањем у радњи извршења са

---

3 Кривични законик Русије од 13.06.1996. године, доступно на www.legislationline.com, приступљено 12.12.2013. године.

4 Кривични закон Португала из 2006. године, доступно на www.legislationline.com, приступљено 28.12.2013. године.

5 Кривични закон Грчке од 01.01.1951. године, доступно на www.ecba.org, приступљено 14.03.2014. године.

6 Кривични закон Турске од 12.10.2004. године, доступно на www.legislationline.com, приступљено 16.02.2014. године.

7 Кривични закон Етиопије од 23.07.1957. године, доступно на www.somaliland.com, приступљено 31.01.2014. године.

8 Казнени закон Републике Хрватске из 1998. године је садржавао експлицитну одредбу о нехатном саизвршилаштву (чл. 36. ст. 3) према којој се нехатна одговорност саизвршиоца базирала на повреди дужне пажње.

умишљајем или из нехата заједнички изврше кривично дјело, или остварујући заједничку одлуку другом радњом са умишљајем битно допринесу извршењу кривичног дјела...“⁹, док се за скоро идентично рјешење у чл. 33. определијелио и црногорски законодавац.¹⁰ Види се да србијански и црногорски законодавци већ у овој одредби истичу да саизвршилац може бити одговоран и у случају када код њега постоји нехат¹¹. Тако на предоченом примјеру КЗ Србије да законодавац дозвољава нехат у односу на предузимање само радње извршења кривичног дјела. Нехатно се не може предузети нека друга радња којом се битно доприноси извршењу кривичног дјела. У том случају су саизвршилачка воља и заједничка одлука као субјективни елементи неспојиви са нехатом.¹² Кривични закон Босне и Херцеговине¹³ у чл. 29. саизвршилаштво одређује као „учествовање више особа у учињењу кривичног дјела или предузимајући што друго чиме се на одлучујући начин доприноси учињењу кривичног дјела, заједнички учине кривично дјело...“, дакле без експлицитног навођења облика кривице. Међутим, у одредби која се односи на границе кривице и кажњивости саучесника (чл. 32. ст. 1) истиче се да је саизвршилац крив, између осталог, и у границама свог нехата. Овакво стајалиште је присутно и у Кривичном закону Републике Српске¹⁴, који саизвршилаштво одређује у духу објективно-субјективне теорије, у чл. 26. ст. 1. предвиђа и нехатну одговорност саизвршиоца.¹⁵

Када говоримо о кривичним законодавствима са подручја бивше Југославије ваља још истаћи да и хрватски законодавац у својим одредбама предвиђа могућност нехатног саизвршилаштва. Као у КЗ Босне и Херцеговине прихвата се рјешење које се приближава Теорији власти над дјелом, али постоји и посебна одредба (чл. 36. ст. 3.) у којој не само да се предвиђа могућ-

9 Кривични законик Републике Србије, „Службени гласник РС“, број 85/2005, 88/2005, 107/2007, 72/2009 и 111/2009.

10 Кривични законик Црне Горе, „Службени лист РЦГ“, број 70/2004, 13/2004, 47/2006, 40/2008, 25/2010, 32/2011, 40/2013 и 56/2013.

11 Поред наведеног у чл. 36. ст. 1 КЗ Србије и чл. 26. ст. 1 КЗ Црне Горе предвиђено је да је саизвршилац одговоран у границама свог умишљаја или нехата.

12 Зоран Стојановић, *Кривично право – општи део*, (Београд: Савремена администрација, 2015), 268.

13 *Кривични закон Босне и Херцеговине* (Службени гласник БиХ, бр. 3/03, 32/03, 54/04, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06, 08/10, 47/14, 22/15, 40/15).

14 Детаљније о кривичноправном институту саизвршилаштва у Босни и Херцеговини вид. Милош Бабић и др. *Коментари кривичних/казнених закона у Босни и Херцеговини – књига I*, (Сарајево: Савјет Европе, 2005), 170 – 182.

15 *Кривични закон Републике Српске* (Службени гласник РС, бр. 49/03, 108/04, 37/06, 70/06, 73/10, 1/12 и 67/13).

ност нехатног саизвршилаштва, већ се одређује на чему се оно темељи, а то је заједничка повреда дужне пажње.¹⁶ И хрватска судска пракса не одриче могућност постојања нехатног саизвршилаштва. Тако су у једној хрватској пресуди двије учитељице осуђене за проузроковање смрти из нехата јер су повеле 47 ученика на базене на којима није била организована спасилачка служба, а које су након што су забраниле ученицима да се купају у базенима за одрасле отишле да пију кафу. Један десетогодишњи ученик се утопио. Обје су повриједиле заједничку дужну пажњу јер су им били повјерени сви ученици и с обзиром на то имају се сматрати саизвршиоцима.¹⁷

ТЕОРИЈСКА СХВАТАЊА НЕХАТНОГ САИЗВРШИЛАШТВА

Основно питање које се поставља код констелације нехатног саизвршилаштва јесте могућност урачунавања (цјелокупне) посљедице сваком од несавјесних лица која су сарађивала у проузроковању повреде. Практика кривичног права обилује случајевима који редовно изазивају бројне полемике, што је случај и са учешћем више лица у извршењу кривичног дјела. Они једним својим дијелом представљају основ на којима почивају покушаји да се инсконструише нехатно саизвршилаштво. За потребе рада илустроваћемо два случаја из судске праксе која се својим значајем издвајају. У чувеном швајцарском случају „*Komtrљајућег камења*“ (у шали назван *The Rolling Stones Fall*)¹⁸ два лица су заједно одлучила да откотрљају низ падину камење (комаде стијена) тешко преко 50 кг. Били су свјесни да се у подножју падине налази ријека и да се ту често налазе рибари. Како су звали, а из долине се нико није одазивао, сваки од њих је откотрљао по један камен низ падину. Међутим, у долини је било људи и један камен је погодио једно лице усмртивши га. У другом, њемачком случају, тзв. „*Случај шибица*“ (*Streichholz-Fall*)¹⁹, два лица су се договорили да изврше крађу у једној фабрици. Након уласка у хол и једну замрачену просторију упалили су шибице

---

16 Казнени закон Републике Хрватске, (Народне новине РХ, бр. 125/11, 144/12, 56/15 и 61/15).

17 Пресуда Кж 206/00 Жупанијског суда у Бјеловару, вид. Petar Novoselec, *Opći dio kaznenog prava*, (Zagreb: Pravni fakultet, 2009), 356.

18 Вид. Klaus Geppert, „Die Mittäterschaft (25 Abs. 2 StGB)“, *JURA- Juristische Ausbildung*, No. 33 (2011), 32; Bettina Weißer, „Gibt es eine fahrlässige Mittäterschaft?“, *Juristen Zeitung*, No. 5 (1998), 230; Novoselec, *Opći dio kaznenog prava*, 355.

19 Klaus Geppert, „Die Mittäterschaft (25 Abs. 2 StGB)“, *JURA- Juristische Ausbildung*, No. 33 (2011), 32; Bettina Weißer, „Gibt es eine fahrlässige Mittäterschaft?“, *Juristen Zeitung*, No. 5 (1998), 230

да би се лакше оријентисали. Ипак, приликом изласка нису провјерили да ли су шибице у потпуности угашене. Пошто нису биле, изазван је пожар и цијела је фабрика изгорјела. Поставља се питање да ли у овим констелацијама учествоваће више лица треба посматрати у свјетлу саизвршилаштва или паралелног извршилаштва. С тим у вези, издвајају се два схватања.

1. АРГУМЕНТИ ПРОТИВ НЕХАТНОГ САИЗВРШИЛАШТВА

Одбијање постојања нехатног облика саизвршилаштва²⁰ засновано је на теоријском моделу који се ослања на то да заједнички план извршења кривичног дјела, који претпоставља умишљај, изостаје код кривичних дјела из нехата и да се не може говорити о остварењу бића кривичног дјела на темељу подјеле рада, ако се не жели заједничка посљедица.²¹ Нехатно саизвршилаштво се негира у њемачком кривичном закону који не садржи одредбу о овом облику саизвршилаштва и гдје према преовлађујућем схватању код нехатних извршилаца кривичних дјела постоји јединствени појам извршилаштва.²² С тим у вези њемачка судска пракса досљедно комбиновано-нормативној теорији рјешење спорних случајева тражи у домену узрочности.²³ Ово се аргументује чињеницом да власт над дјелом и подјела рада подразумева умишљајно дјеловање²⁴. Договор у смислу конституенсе саизвршилаштва претпоставља умишљајну свијест и вољу за заједничко извршење кривичног дјела. Овај захтјев не може бити испуњен уколико један или сваки од њих поступа нехатно. Кома недостаје воља да почини кривично дјело, не може имати ни власт над тим дјелом, и самим тим својство саизвршиоца. Сматра се да конструкција нехатног саизвршилаштва није ни потребна јер сви они који из нехата на било који начин придонесу извршењу кривичног

20 Овако Шредер, вид. Heinz Bindokat. „Fahrlässige Mittäterschaft im Strafrecht“, *Juristen Zeitung*; Nr. 13 (1979), 434; исто тако и Велцел, односно Маурах, вид. Недељко Јованчевић, *Подстрекавање-облик саучесништва и самостално кривично дело*, (Београд: 2008), 134 и 142.

21 Вид. Claus Roxin, *Strafrecht – Allgemeiner Teil; Band 1 (Grundlagen, der Aufbau der Verbrechenslehre)*, (München: 2006), 96; Novoselec, *Opći dio kaznenog prava*, 354; Владо Камбовски, *Учество на повеке лица во казненото дело*, (Скопје: 2006), 174.

22 Вид. Igor Bojanić, *Počiniteljstvo kao vlast nad djelom*, (Zagreb: Kaznenopravno-kriminalistička biblioteka „Vladimir Bayer“ 2003), 175.

23 Вид. Adolf Schönke и Horst Schröder, *Strafgesetzbuch Kommentar*, (München: 2010), 496.

24 Ставови Велцела, односно Маураха, вид. Јованчевић, *Подстрекавање-облик саучесништва и самостално кривично дело*, 134 и 142.

дјела, одговарају као паралелни извршиоци²⁵. Оваквог схватања је и Бачић који истиче да је за случајеве заједничког остваривања кривичног дјела из нехата прикладније паралелно извршилаштво гдје свако повредом дужне пажње доприноси наступању забрањене посљедице, означавајући тадашње законско рјешење из чл. 35. ст. 3. као једно „насилно, неприродно обликовање саизвршилаштва“.²⁶ Ако ово пренесемо на наш примјер у коме су два лица гурнула камен са падине, њихово дјеловање означено као нехатно, досљедном примјеном оваквог схватања ријеч би било о самосталном извршењу кривичног дјела,²⁷ што је, може се рећи дискутабилно.

Прије свега, истиче се да аргумент одсуства заједничке одлуке о извршењу кривичног дјела не представља убједљив приговор против признавања ове правне фигуре, већ он води ка неопходности других критеријума разграничења за заједнички остварене деликте из нехата²⁸. Заједничка одлука о извршењу кривичног дјела као критеријум може да послужи само у погледу преовлађујуће констелације умишљајног саизвршилаштва. Она у области нехата није компатибилна – код умишљајних кривичних дјела проузроковање посљедице се врши са знањем и вољом, док код деликата из нехата казни подлијеже несавјесно проузроковање посљедице, односно повреда заједничке дужне пажње. Слично је и у погледу заједничке контроле над извршењем кривичног дјела, нехатни деликт карактерише управо одсуство контроле над несавјесним – невољним – током догађаја, и с обзиром на то заједничка контрола над извршењем кривичног дјела код ове констелације се искључује.²⁹

Друга слабост схватања односи се на објективни елемент. Класификовање одређеног лица као извршиоца у смислу паралелног саизвршилаштва, које заговарају противници конструкције нехатног саизвршилаштва, нужно подразумијева, како смо и истакли, предузимање радње извршења као једине активности са снагом проузроковања забрањене посљедице. Међутим, уколико је истовремено предузето више истовјетних радњи из-

---

25 Вид. шире Schönke и Schröder, *Strafgesetzbuch Kommentar*, 496; Heinz Bindokat. „Fahrlässige Mittäterschaft im Strafrecht“, *Juristen Zeitung*; Nr. 13 (1979), 434; Bettina Weißer. „Gibt es eine fahrlässige Mittäterschaft?“, *Juristen Zeitung*, No. 5 (1998), 230.

26 Franjo Bačić, *Kazneno pravo opći dio*, (Zagreb: Informator, 1998), 311.

27 Овакво и Трехел/Нол (*Trechel/Nol*) који се залажу за конструкцију паралелног извршилаштва. Вид. Војанић, *Počiniteljstvo kao vlast nad djelom*, 177. Упор. Novoselec, *Opći dio kaznenog prava*, 355.

28 Вид. Novoselec, *Opći dio kaznenog prava*, 355.

29 Bettina Weißer. „Gibt es eine fahrlässige Mittäterschaft?“, *Juristen Zeitung*, No. 5 (1998), 231.

вршења, може се поставити питање која од њих се налази у каузалној вези³⁰ са наступјелом посљедицом. На примјер, у нашем првом случају само један камен је изазвао смртну посљедицу. Сасвим се природно, стога, намеће питање каузалности у погледу усмрћења жртве – не може се утврдити ко је тачно откотрљао камен. Уважавањем кривично–процесног принципа *in dubio pro reo*, нити једном од њих се није могло доказати наступање смртне посљедице и оба би се морала ослободити од казне. Оваквог схватања су Трехел/Нол (*Trechel/Nol*) који истичу да су (иако нису) извршиоци овог кривичног дјела требали бити ослобођени, сматрајући да се није требало жртвовати догматско правило о непостојању нехатног саизвршилаштва, само да би они били осуђени.³¹ С тим у вези је и одлука суда да се казне оба извршиоца због подметања пожара из нехата, ревизијом пресуде због узрочне везе (бацање шибице једног од учесника) и посљедице поништена.³²

2. АРГУМЕНТИ У ПРИЛОГ НЕХАТНОМ САИЗВРШИЛАШТВУ

Циљ саизвршилаштва из нехата је да се код споразумног заједничког дјеловања више учесника укупна посљедица несавјесног понашања урачуна као цјелина (са)извршиоцима, без обзирања на то који дио укупног догађаја се односи на сваког извршиоца понаособ. Другим ријечима, није од значаја каузална веза између посљедице и одређеног доприноса.³³ Видљиво је да критеријуми на којима почива умишљајно саизвршилаштво, по природи ствари не могу бити примјењиви на конструкцију нехатног саизвршења. Ово потврђује и Роксин негирајући могућност примјене власти над дјелом код нехатног учешћа више лица у остварењу кривичног дјела.³⁴ Стога се претпоставке нехатног саизвршилаштва морају пронаћи унутар опште догматике нехата.³⁵

30 Поставља се питање адитивне каузалности (*Additiver Kausalität*), вид. /Heine/Schönke и Schröder, *Strafgesetzbuch Kommentar*, 497.

31 Војанић, *Počiniteljstvo kao vlast nad djelom*, 177.

32 Вид. Bettina Weißer. „Gibt es eine fahrlässige Mittäterschaft?“, *Juristen Zeitung*, No. 5 (1998), 231.

33 Овако Рензиковски (*Renzikowski*), вид. Војанић, *Počiniteljstvo kao vlast nad djelom*, 177.

34 Аутор изузетно допушта нехатно саизвршилаштво код деликата дужности. Вид. Војанић, *Počiniteljstvo kao vlast nad djelom*, 176.

35 Вид. Bettina Weißer. „Gibt es eine fahrlässige Mittäterschaft?“, *Juristen Zeitung*, No. 5 (1998), 236.

Први конститутивни елемент би представљала објективно иста савјесност извршилаца. Како општи захтјев за конституисање нехатних деликата подразумијева **општу повреду објективне савјесности**, односно повреду **заједничке дужне пажње**, код повезаних саизвршилаца она мора бити истог квалитета. Мјеродавна савјесност мора погађати потенцијалне (са)извршиоце на исти начин. Пошто саизвршиоци имају исти статус, због тога се за заснивање саизвршилаштва захтијева иста повреда обавезе савјесности³⁶, и само тада може бити ријечи о истом деликту. Другим ријечима, само кад повреда савјесности погађа учеснике на исти начин и у истом обиму, њихова заједничка повреда може да улиједи. У оваквим случајевима се ради о заједничком и објективном стварању правно недопуштене опасности. Сви (са)извршиоци предузимају радње које се противе дужној пажњи, или пропуштају заједнички да вољно дјелују.³⁷

Поред повријеђење заједничке дужне пажње као други заснивајући, уједно субјективни елемент, јавља се **свијест о заједничкој радњи**, тј. њеном занемаривању. Саизвршилаштво, претпоставља да извршилац при стварању узрочно–последичне опасности – дакле при несавјесној радњи/занемаривању – вољно дјелује/занемарује заједно са неким другим лицем.³⁸ Истиче се да код оваквих случајева постоји договор о заједничком предузимању радње; у супротном би се радило о нехатном паралелном извршилаштву.³⁹ Рензи-ковски (*Renzikowski*) истиче да нехатно саизвршилаштво изискује тзв. „заједнички пројект радње“, што би се могло сматрати једном врстом „договора“, истичући да саизвршиоци морају да остваре доприносе који су предвиђени заједничким планом.⁴⁰ Међутим, за разлику од саизвршилаштва са умишљајем, у овим констелацијама саизвршиоци не желе проузроковати последицу. Међутим, они морају вољно реаговати са неким другим и то је управо елемент који ову констелацију одваја од нехатног паралелног извршилаштва. С тим у вези, исправно је схватање Новоселеца према коме се проузроковање последице од два саизвршиоца, али независно једног од другог, тако да сваки од њих крши дужну пажњу која се очекује од њега као појединца (нпр. два возача се сударе и проузрокују смрт једне особе), неће сматрати саизврши-

---

36 Вид. Bettina Weiber. „Gibt es eine fahrlässige Mittäterschaft?“, *Juristen Zeitung*, No. 5 (1998), 236.

37 У питању је једно од теоретских схватања које наводи Роксин. Вид. Војанић, *Počiniteljstvo kao vlast nad djelom*, 177.

38 Вид. Bettina Weiber. „Gibt es eine fahrlässige Mittäterschaft?“, *Juristen Zeitung*, No. 5 (1998), 237.

39 Камбовски, *Учество на повеке лица во казненото дело*, 178.

40 Вид. Војанић, *Počiniteljstvo kao vlast nad djelom*, 177.

лаштвом већ паралелним извршилаштвом.⁴¹

И на крају, трећи заснивајући елемент нехатног саизвршилаштва је свијест о истој **савјесности** извршилаца. Сваком саизвршиоцу се ставља на терет повреда савјесности коју није препознао или ако је препознао није је слиједио, већ се несавјесно држао по страни.⁴² Извршилац у овоме погледу мора знати да онај ко са њим извршава/занемарује обавезу подлијеже истој савјесности као и он сам. Овако формулисана свијест о истој обавези се у свакодневном животу у оквирима општих захтјева обавезе без проблема може доказати, пошто свако у суштини зна (и вјерује у то) да се пред сваким, као и пред њим, постављају иста очекивања⁴³. Другим ријечима, сваки од саизвршилаца је био „свјестан да се гледе пажње и према другима постављају исти захтјеви као и према њему самом“.⁴⁴ Практична примјена предочених заснивајућих критеријума доводи до задовољавајућих рјешења и могућности конституисања саизвршилаштва у нашим примјерима. Прво, и у случају котрљајућег камења и у случају шибице, код саизвршилаца је постојала објективно иста савјесност, оба лица која су гурнула камење и оба лица која су бацила шибице су у истој мјери била (не)савјесна, тј. у истој мјери их је погађала савјесност да то не учине. Друго, у оба примјера лица су дјеловала вољно и заједнички, стога субјективна везаност учесника постоји. И на крају, у оба примјера саизвршиоци су требали бити свјесни да подлијежу истом захтјеву савјесности. Он се огледа у томе да не бацају шибице док се не увјере да су у потпуности угашане, односно да не котрљају камен у понор угрожавајући рибаре. Због тога се у оваквим примјерима саизвршилаштво нити може нити смије одрећи.

И на крају, да се нехатно саизвршилаштво јавља као редовна појава у кривичном праву потврђује и посебна констелација кривичних дјела која може бити извршена од стране више лица – кривична дјела **квалификована тежом посљедицом**. Код ових кривичних дјела у највећем броју случајева јавља се нехат у односу на тежу посљедицу. На примјер, А и Б заједнички нанесу тешке тјелесне повреде Ц, усљед којих наступи смртна посљедица. Њихов умишљај се односи само на наношење тешких тјелесних повреда, док је у погледу смртне посљедице присутан нехат. Деплаираном се чини свака расправа о томе да у оваквим случајевима у односу

41 Novoselec, *Opći dio kaznenog prava*, 356.

42 Вид. Bettina Weisber. „Gibt es eine fahrlässige Mittäterschaft?“, *Juristen Zeitung*, No. 5 (1998), 237.

43 Вид. *Ibid.*, 237.

44 У питању је једно од теоретских схватања које наводи Роксин. Вид. Војанић, *Počiniteljstvo kao vlast nad djelom*.

на тежу последицу не постоји саизвршилачко учешће⁴⁵: **испуњене** су све три претпоставке нехатног саизвршилаштва: објективно иста савјесност извршиоца (проузроковање тешке тјелесне повреде); занемаривање дужне пажње, тј. нереаговање након проузрокованих тешких тјелесних повреда, и у коначници, непрепознавање могућности настанка смртне последице.

ЗАКЉУЧАК

Саизвршилачко учешће у остварењу кривичног дјела као субјективни елемент има оба облика кривице: и умишљај и нехат. Нехатно саизвршилаштво се признаје како у савременим кривичним законодавствима, тако и у кривичноправној догматици. Што се тиче првонаведеног, оно се остварује експлицитним уношењем у законско одређење саизвршилаштва могућности нехатног саизвршења кривичног дјела, или предвиђањем нехата као облика кривице у одредбама о одговорности више лица у остварењу кривичног дјела. Можда експлицитно навођење нехата у дефиницији саизвршилаштва има своје предности; законодавства која су приступила оваквом одређењу експлицитно наводе да је нехат могућ само у односу на предузету дјелатност која се детерминише као „радња“ извршења кривичног дјела. За разлику од наведеног, код друге констелације којој припада и кривично законодавство у Босни и Херцеговини нехат као облик кривице предвиђа се у одредбама о одговорности саизвршилаца, не везујући овај облик кривице само за већ поменути „радњу“ извршења. Вјерујемо да је на овај начин дефинисано саизвршилаштво оставља довољно простора и за признавање нехатних случајева.

Са догматске стране, нехатно саизвршилаштво доживљава своју експанзију у протеклих двадесетак година. Постављено је на нешто другачијим теоретским основама него што је то учињено код данас преовлађујуће Теорије власти над дјелом. Заједничко извршење кривичног дјела из нехата представља заједничко предузимање несавјесне радње, којом се заједнички повређује дужна пажња. Упориште за егзистенцију се проналази у догматици нехата, и заснива се на три конститутивна елемента: повреди заједничке дужне пажње, свијести о заједничкој радњи и свијести о истој савјесности. У случајевима плуралитета на страни извршилаца, тј. када више лица остварују кривично дјело, испуњење ових услова обавезује на примјену нехатног саизвршилачког учешћа.

---

45 Стојановић истиче да код саизвршилаштва конструкција кривичног дјела квалификованог тежом последицом није ни најмање спорна јер се код граница одговорности саизвршиоца говори и о нехату, вид. Стојановић, *Кривично право–општи део*, 272.

Dragana Vasiljevic, LL.M⁴⁶

NEGLIGENT CO-PERPETRATING IN CONTEMPORARY CRIMINAL LAW

***Abstract:** The classic long learning conception of Co-perpetrating is based on the fact that these are the activities which basically have a shared decision and plan on committing a crime, which in turn implies an intentional action by the accomplices. However, one should not ignore the fact that there are not isolated neither the opinions, nor the modern legal solutions, by which the negligent Co-perpetrating is possible. It is, after all, confirmed by a regular liability of accomplices within their intent or negligence. Negligent constellation of Co-perpetrating is set on a slightly different basis, necessarily taking into account the peculiarities of a present element of guilt. Namely, to recognize the negligent Co-perpetrating, Co-perpetrators should be obliged by objectively equal due care, also they should act jointly opposite to their due care, and finally, the requirements of due care should equally apply to all persons involved in commission of crime.*

The author in this paper pays attention to the fundamental dogmatic basis of the construction of negligent Co-perpetrating and at the same time analyzes the theoretical arguments pro and contra this construction.

***Keywords:** Co-perpetrating, negligence, crime.*

---

46 Assistant at The Police College, University of Banja Luka

ЛИТЕРАТУРА

1. Бабић, Милош и Марковић Иванка. Кривично право – општи дио. Правни факултет Бања Лука 2008.
2. Бабић, Милош и др. Коментари кривичних/казнених закона у Босни и Херцеговини – књига I. Савјет Европе Сарајево 2005.
3. Ваџић, Франјо. Kazneno pravo – опći dio. Informator, Zagreb 1998.
4. Bindokat, Heinz. „Fahrlässige Mittäterschaft im Strafrecht“, Juristen Zeitung, Nr. 13, Tübingen 1979.
5. Војанић, Игор. Počiniteljstvo kao vlast nad djelom. Kaznenopravno-kriminalistička biblioteka „Vladimir Bayer“, Zagreb 2003.
6. Geppert, Klaus. „Die Mittäterschaft (25 Abs. 2 StGB)“, JURA-Juristische Ausbildung, vol. 33, issue 1, Berlin 2011.
7. Камбовски, Владо. Учество на повеке лица во казненото дело. Скопје 2006.
8. Novoselec, Petar. Opći dio kaznenog prava, Pravni fakultet, Zagreb 2009.
9. Roxin, Claus. Strafrecht – Allgemeiner Teil Band 1 (Grundlagen, der Aufbau der Verbrechenslehre), Verlag C.H. Beck, München 2006.
10. Schönke, A.; Schröder, H.; Strafgesetzbuch Kommentar; Verlag C. H. Beck, München 2010.
11. Јованчевић, Недељко. Подстрекавање–облик саучесништва и самостално кривично дело, Службени гласник, Београд 2008.
12. Стојановић, Зоран. Кривично право–општи део, Савремена администрација, Београд 2015.
13. Weißer, Bettina. „Gibt es eine fahrlässige Mittäterschaft?“, Juristen Zeitung, issue 5, Tübingen 1998.
14. Кривични закон Републике Српске, „Службени гласник РС“, број 49/03, 108/04, 37/06, 70/06, 73/10, 1/12 и 67/13.
15. Кривични закон Босне и Херцеговине, „Службени гласник БиХ“, број 3/03, 32/03, 54/04, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06 и 08/10.
16. Кривични законик Републике Србије, „Службени гласник РС“, број 85/2005, 88/2005, 107/2007, 72/2009 и 111/2009.
17. Кривични законик Црне Горе, „Службени лист РЦГ“, број 70/2004, 13/2004, 47/2006, 40/2008, 25/2010, 32/2011, 40/2013 и 56/2013.
18. Казнени закон Хрватске, „Народне новине РХ“, број 125/11.
19. www.legislationline.com